

Občanské
Bělorusko

Грамадзянская
Беларусь

Výroční zpráva

2013

Obsah:

<i>Slovo ředitelky</i>	2
<i>Události roku 2013</i>	3
<i>Naše projekty</i>	5
<i>Jak se zapojit</i>	6
<i>Hospodaření v roce 2013</i>	7
<i>Rozvaha</i>	8

Petruška Šustrová,
předsedkyně správní rady
Občanského Běloruska

Vážení přátelé,

nedlouho před vydáním Výroční zprávy Občanského Běloruska za rok 2013, kterou držíte v rukou, propustil Lukašenkův režim o dvacet měsíců dřív politického vězně Alese Bjaljackého, odsouzeného na čtyři a půl roku do tábora se ztřeštěným režimem. Bjaljacki je zakladatel a ředitelem organizace na obranu lidských práv Viasna a zajisté nebyl propuštěn proto, že by se běloruský prezident a jeho administrativa smířili s tím, že se v Bělorusku mají dodržovat lidská práva, jak je zvykem v naší části světa. Je to projev skutečnosti, že Alexandr Lukašenko v nastalé situaci potřebuje podporu západního světa a své politické vězně používá jako kartu, kterou lze za něco vyměnit. Přesto máme samozřejmě velkou radost, že je Ales Bjaljacki na svobodě!

Jsme toho názoru, že o uspořádání v zemi mohou a smějí rozhodovat jedině její občané, ale dobře se pamatujeme, že existují režimy, v nichž je toto právo občanů výrazně omezeno. Proto se snažíme pomáhat běloruským občanům v jejich aktivitách – a vůbec nemusí jít o aktivity politické. Důležité je, aby se lidé sešli při dobrovolné činnosti, která je zajímavá, aby nabyli vzájemné důvěry a postupně vytvářeli sítě, které nahradí zpřetrhané komunikační vazby a budou přinášet pravdivé informace o tom, co se v zemi i za jejími hranicemi děje, informace nezávislé na lukašenkovské propagandě.

Ve své pomoci jsme do značné míry závislí i na vaší pomoci a podpoře. Děkujeme vám za ně a věříme, že budete spolu s námi i nadále myslet na občany Běloruska a snažit se jim ulehčit jejich nesnadné politické osudy. V situaci, v jaké jsou, je mezinárodní pomoc a solidarita nesmírně důležitá – a je v našem zájmu, aby v našem regionu zavládly demokratické poměry. Víťáme každou vaši iniciativu a děkujeme vám za ni.

Události roku 2013

V březnu roku 2013 zahalil Bělorusko do bílého závoje cyklón Xavier. Jako by tím symbolicky naznačil, že ani v tomto roce nebude mít demokratická opozice na růžích ustláno a změny, které by Bělorusko přiblížily Evropě, zůstanou v nedohlednu.

Lidská práva

Na poli lidských práv a potažmo občanské společnosti obecně se aktivistům v Bělorusku nepodařilo dosáhnout významných změn. Stávající legislativa nedává neziskovým organizacím a iniciativám možnost svobodně působit. Úřady organizaci, která svým zaměřením režimu nevyhovuje, jednoduše nezaregistrují – bez problémů jsou registrovány prakticky pouze sportovní spolky.

Jakákoliv činnost v neregistrovaných organizacích pak může znamenat v nejhorším případě i vězení. Zvláště s ohledem na skutečnost, že v Bělorusku je zakázáno nepovolené shromažďování tří a více osob. Toto pravidlo slouží režimu jako pojistka, kterou je proti veřejně aktivním lidem možné uplatnit v libovolný moment.

Bohužel, s represemi se Bělorusové museli potýkat nejen doma, ale i v zahraničí. Během hokejového šampionátu ve Švédsku se na stadionu objevili běloruští fanoušci s historickou červenobílou vlajkou. Ta byla oficiální státní vlajkou do roku 1996 a v současnosti je jedním ze symbolů prodemokratické opozice.

Na tento fakt si začalo Bělorusko oficiálně stěžovat a výsledkem byl úplný zákaz nošení červenobílé vlajky na hokejové zápasy. Tento necitlivý přístup byl [silně kritizován mezinárodním společenstvím](#), k nápravě situace však nepomohl.

Pokračující represe vůči prodemokratické opozici

V polovině roku 2013 se naplno ukázalo, že kriminalizace běloruské opozice a občanského sektoru pokračuje i nadále. Tehdy byl odsouzen k 18 měsícům odnětí svobody Andrej Hajdukou, místopředseda Svazu mladých intelektuálů,

Běloruské úřady původně tvrdily, že se Hajdukou snažil předat informace nespécifikované cizí tajné službě. Mladý aktivista byl obviněn z vlastizrady a hrozilo mu až 15 let odnětí svobody. Obvinění běloruské úřady posléze překlasifikovaly na pokus o navázání kontaktu s cizími rozvědkami.

Andrej Hajdukou

Soud probíhal neveřejně a to i přes žádosti ze strany veřejnosti a lidskoprávních organizací. Veřejně byl přečten pouze rozsudek. Po celou dobu slyšení byl Hajdukovi omezován styk s advokátem a teprve v průběhu soudu uviděl po osmi měsících svoji matku, která vystupovala v pozici svědka.

Kromě Hajdukova docházelo průběžně ke krátkodobým arestům dalších aktivistů. Obvykle v reakci na ad hoc kampaně kritizující běloruský režim.

Politika

Rok 2013 přinesl dílčí rozepře mezi Minskem a Moskvou, zejména v případě konfliktu ohledně byznysu s těžbou a zpracováním draslíku. Ten vyvrcholil zatčením ředitele ruského koncernu Uralkali během jeho návštěvy v Minsku.

Kromě toho však nerušeně pokračovala integrace v rámci Euroasijského svazu.

Proběhla tři setkání hlavních představitelů Běloruska, Kazachstánu a Ruska, závěrečná schůzka se konala v Moskvě 24.12.2013.

Během ní bylo přijato 10 usnesení, která formují základní směřování a strategii rozvoje Jediného ekonomického prostoru a Celní unie. Jedno z usnesení se věnuje otázkám přípravy a schválení rozpočtů států JEP. Další se týká rozšíření CU („cestovní mapa“ po vstupu Arménie). Zbývajících 8 usnesení se věnuje rozšíření a prohloubení integrace v rámci euroasijského prostoru.

<http://www.cis.minsk.by/news.php?id=2517>

V říjnu 2013 EU o rok prodloužila sankce vůči Bělorusku.

Rada EU se 29.10.2013 rozhodla prodloužit sankce o jeden rok – do října 2014. Došlo k tomu proto, že žádný z politických vězňů nebyl propuštěn a nikdo z těch, komu už vypršel trest, nebyl rehabilitován. Ani situace v oblasti lidských práv, fungování právního státu a demokratických principů se v roce 2013 nezlepšila.

Evropský komisař pro rozšíření a politiku sousedství navrhl zavedení bezvízového vstupu občanů Moldavska do

schengenského prostoru, protože moldavská vláda úspěšně plní všechna kritéria pro akční plán na uvolnění vízového režimu.

V říjnu 2013 [proběhla pětidenní protestní hladovka zaměstnanců Mozyrské rafinérie](#). Za hladovkou stojí spory s vedením rafinérie, zejména pak tlak vyvíjený na členy odborů, Přísllovečnou poslední kapkou se stalo propuštění pěti členů nezávislých odborů.

Hladovka probíhala neobvyklou formou. Jurij Švec trávil každý den od 8 do 18 hodin v práci. Poté se odebral do svého automobilu, který parkoval blízko továrny. Zde přenocoval do následujícího pracovního dne. Díky tomu se mohl kterýkoliv zaměstnanec rafinérie kdykoliv na vlastní oči přesvědčit, že jeho kolega z odborů skutečně hladoví. První tři dny se do stávky zapojil rovněž Vasilij Alchovskij, který však musel své hladování po třech dnech ze zdravotních důvodů přerušit

Bělorusové na volbách v ČR

Lednové prezidentské v České republice proběhly bez většího zájmu ze strany mezinárodních organizací věnujících se volebním pozorovatelským misím. Okrskové komise v ČR se tak mohly setkat pouze s mladými běloruskými pozorovateli, které do Česka přivezla organizace Belarus Watch. Cílem Belarus Watch je skrze volby přiblížit běloruské mládeži fungování demokratických procesů v druhých zemích. Občanské Bělorusko pomáhalo s organizací české pozorovatelské mise.

Naše projekty

Fungující občanská společnost představuje jeden z klíčových faktorů pro zahájení pozitivních změn v zemi a zejména pro jejich správný průběh a udržitelnost. Občanský sektor v Bělorusku se kvůli legislativním překážkám nemůže svobodně rozvíjet. Stát totiž podporuje pouze prorežimní organizace, které jsou svou činností poplatné stávající moci. Ostatní nevládní organizace se často nemohou zaregistrovat, a proto nemohou získat legální statut a prostředky na svoji činnost.

Občanské Bělorusko v roce 2013 realizovalo řadu projektů, jejichž cílem byla podpora a rozvoj občanské společnosti:

Veřejná sbírka

Občanské Bělorusko spravuje veřejnou sbírku, díky níž podporuje osoby perzekuované režimem a jejich rodinné příslušníky. Libovolnou částku, jednorázově i pravidelně, můžete poukázat na 2900120912/2010.

Evropské rádio pro Bělorusko

Občanské Bělorusko v září 2004 spoluzakládalo Evropské rádio pro Bělorusko, které sídlí ve Varšavě. Díky tohoto mezinárodnímu rozhlasovému projektu získávají Bělorusové, jejichž přístup k nezávislým médiím je současným režimem omezován, objektivní informace a kvalitní hudební program. Rádio vysílá přes satelit, na velmi krátkých vlnách a na internetu (<http://euroradio.fm/>).

Evropské rádio pro Bělorusko patří dlouhodobě mezi nejsledovanější nezávislá média a je jedním z mála zdrojů nezávislých informací v Bělorusku.

Bělorusko podle statistik "Nations in Transit - 2013"	
Průběh voleb	7
Občanská společnost	6,5
Nezávislá média	6,75
Celostátní správa	6,75
Místní samospráva	6,75
Nezávislost soudnictví	7
Korupce	6,25
Demokratické skóre	6,71

Pozn.: Hodnocení se pohybuje ve škále od 1 do 7, kdy 1 představuje nejvyšší stupeň demokratického pokroku a 7 nejnižší. Hodnota pro demokratické skóre představuje průměr všech kategorií měřených v daném roce.

Podpora občanské společnosti

Kromě výše uvedených aktivit jsme realizovali další projekty, které v roce 2013 napomáhaly rozvoji občanské společnosti v Bělorusku.

V rámci debatní soutěže se přes 200 běloruských středoškoláků Hrodněnské oblasti učilo formulovat a prezentovat své názory. 16 středoškolských pedagogů se zúčastnilo týdenní studijní cesty do ČR, kde

se seznámili s debatní soutěží u nás a díky absolvovaným seminářům se zdokonalili v přípravě mladých debatérů. Učitelé, studenti VŠ a přes 150 žáků společně realizovali 7 miniprojektů.

Další z našich prioritních oblastí byla podpora místních iniciativ. Poskytli jsme konzultace, tréninky a setkání s experty a zkušenými běloruskými aktivisty 20 skupinám, které chtějí být veřejně aktivní v místě svého bydliště, ale zatím nemají potřebné znalosti a dovednosti. Pomohli jsme jim také realizovat 10 miniprojektů v jejich komunitách. Skupiny budeme v jejich rozvoji provázet i nadále.

Sdružení též monitoruje situaci v oblasti lidských práv v Bělorusku a vydává prohlášení k případům pronásledování běloruských aktivistů a opozičních představitelů.

Evropská dobrovolná služba

V roce 2013 Občanské Bělorusko přijalo dvě běloruské dobrovolnice, které začaly sbírat zkušenosti v českém neziskovém sektoru. Projekt byl podpořen v rámci programu „Mládež v akci“.

<http://www.mladezvakci.cz/>

V roce 2013 nás podpořili:

TRANSITION

Ministry of Foreign Affairs of the Czech Republic

**National Endowment
for Democracy**

Supporting freedom around the world

Kingdom of the Netherlands

GŘ pro vzdělávání a kulturu

Program „Mládež v akci“

Jak se zapojit

Staňte se dobrovolníky

Zapojte se do činnosti Občanského Běloruska v rámci České republiky nebo vycestujte do Běloruska na krátkodobý či dlouhodobý dobrovolnický projekt. Způsobů jak pomoci je celá řada. Bližší informace Vám rádi poskytneme na: info@civicbelarus.eu

Přijměte dobrovolníka z Běloruska

Tamní neziskový sektor má jen omezený prostor pro rozvoj. Dobrovolník z Běloruska se ve Vaší organizaci nebo ve Vašem úřadě může naučit mnohé, co bude moci přenést a zrealizovat ve své organizaci v Bělorusku.

Udělejte společný projekt

Máte nápad jak podpořit rozvoj občanské společnosti v Bělorusku? Pomůžeme zajistit kontakty na běloruské organizace, které se zabývají podobnými projekty jako Vy.

Napište politickým vězňům

Běloruský režim protiprávně zadržuje více než desítku politických vězňů. Běloruský právní systém je snadno zneužitelný ke kriminalizaci odpůrců režimu. Ti se pak mohou dostat do vězení na základě vykonstruovaných soudních procesů. Aktuální seznam a adresy běloruských politických vězňů je k dispozici na stránkách <http://odvahubelorusum.cz>

Podpořte sbírku na podporu osob pronásledovaných režimem

Občanské Bělorusko spustilo v roce 2011 veřejnou sbírku na podporu politických vězňů, jejich rodin a osob pronásledovaných režimem.

O využití sbírky spolurozhodují členové Občanského Běloruska, běloruské lidskoprávní organizace a sdružení rodin politických vězňů.

Protestující po vyhlášení výsledků prezidentských voleb 2010 (Foto: AFP)

Hospodaření v roce 2013

Náklady

Evropské náklady pro Běloruské rádio	3 488 896 Kč
Přímá podpora rozvoje občanské společnosti v Bělorusku	1 648 312 Kč
Koordinace, organizace a asistence projektů, lektorné, materiální a technické zabezpečení	807 443 Kč
Cestovné pro partnery, experty a zaměstnance	155 214 Kč
Náklady na stáže	223 497 Kč
Administrativní náklady	155 016 Kč
Místní cestovné pro běloruské účastníky	126 603 Kč
Drobný hmotný majetek do 40 000 Kč	13 488 Kč
Náklady na semináře, konference a workshopy	147 847 Kč
Pronájem kanceláře ČR	82 000 Kč
Cestovné pro běloruské účastníky	57 127 Kč
Ekonomické poradenství	42 120 Kč
Překlady a tlumočení	30 405 Kč
Kurzové ztráty	12 213 Kč
Telefon, internet	16 549 Kč
Bankovní poplatky	13 764 Kč
Kancelářské potřeby a drobný materiál	9 494 Kč
Kopírování, tisk	1 102 Kč
Inzerce, reklama, web	31 883 Kč
Členské příspěvky DEMAS	5 000 Kč
Mzdové náklady DPP	5 300 Kč
Náklady na reprezentaci	1 716 Kč
Jiné ostatní náklady	929 Kč
Audit	18 150 Kč
Celkem	7 095 238 Kč

Výnosy

MZV	5 463 419 Kč
NED	924 102 Kč
MATRA	224 915 Kč
EVS	223 497 Kč
Sbírka	28 888 Kč
Kurzové zisky	2 210 Kč
Úroky	30 Kč
Jiné výnosy	253 610 Kč
Celkem	6 276 250 Kč

Výčet položek dle vyhlášky č.504/2002 Sb.	ROZVAHA		
	ve zjednodušeném rozsahu		
	ke dni 31.12.2013		
	(v celých tis. Kč)		
	IČO	Mezinárodní sdružení	
	26996570	Občanské Bělorusko	
		Bělohorská 27	
		Praha 6	
		169 00	

AKTIVA	Číslo řádku	Stav k prvnímu dni účetního období	Stav k poslednímu dni účetního období
A. Dlouhodobý majetek celkem	01	26	26
I. Dlouhodobý nehmotný majetek celkem	02		
II. Dlouhodobý hmotný majetek celkem	03		
III. Dlouhodobý finanční majetek celkem	04	26	26
IV. Oprávky k dlouhodobému majetku celkem	05		
B. Krátkodobý majetek celkem	06	1 086	833
I. Zásoby celkem	07		
II. pohledávky celkem	08	121	156
III. Krátkodobý finanční majetek celkem	09	961	670
IV. Jiná aktiva celkem	10	4	7
AKTIVA CELKEM	11	1 112	859

PASIVA	Číslo řádku	Stav k prvnímu dni účetního období	Stav k poslednímu dni účetního období
A. Vlastní jmění celkem	12	359	384
I. Jmění celkem	13	264	359
II. Výsledek hospodaření celkem	14	95	25
B. Cizí zdroje celkem	15	753	475
I. Rezervy celkem	16		
II. Dlouhodobé závazky celkem	17		
III. Krátkodobé závazky celkem	18	65	47
IV. Jiná pasiva celkem	19	688	428
PASIVA CELKEM	20	1 112	859

